

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av undervisningens kvalitet i
särskild undervisningsgrupp vid Dalarö skola i Haninge
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av genomfört en tematisk kvalitetsgranskning om *Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp* vid Dalarö skolan i Haninge kommun. Kvalitetsgranskningen genomfördes under våren 2024.

Vid kvalitetsgranskningen identifierade Skolinspektionen ett antal utvecklingsområden för skolenheten som angetts i beslut den 17 april 2024.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen Dalarö skola senast den 17 oktober 2024 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsbehov. Haninge kommun har inkommit med en sådan redovisning den 11 oktober 2024.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Ytterligare kvalitetshöjande åtgärder behövs.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning.

Skolinspektionens samlade bedömning är att ytterligare åtgärder behövs för att höja kvaliteten. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Bakgrund

Den sammanfattande bedömningen var: Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Dalarö skola i låg utsträckning ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande del:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla strukturen i undervisningen så att det blir tydligare vad eleverna kan förvänta sig och vad som förväntas av eleverna.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skolan har ändrat om i grupper och skoltider, så att grupperna börjar och slutar samma tid. Av elevernas scheman framgår när lektion startar och slutar, samt när byte sker av ämne/lektion. Alla elever har sitt individuella schema vid sin plats. Skolan har även infört en morgonsamling "mentorstid", där man går igenom dagens datum, dagens lunch och presenterar dagens planering och aktuella händelser. Dagen presenteras genom dagsschema på tavlan och man går igenom dagordningen tillsammans. Lektioner inleds med en återblick av vad eleverna arbetade med föregående lektion innan de går igenom det aktuella för dagen, arbetssätt och vad som förväntas av eleverna. Tidshjälpmedel hjälper eleverna att se lektionens längd och talar om när lektionen är slut. Avslutningen innehåller en kort repetition som knyts ihop med framåtsyftande information om kommande lektionstillfälle.

Vidare framgår att strukturen för undervisningen förmedlas genom en planering som följer den övriga skolans planering men som anpassas i den särskilda undervisningsgruppen efter varje enskild elevs behov. Planeringen följer det centrala innehållet för respektive ämne i både ämnesöverskridande tematiska arbeten och fördjupande arbeten i specifika ämnesområden. När ett nytt arbetsområde eller tematiskt arbete påbörjas går lärarna igenom innehållet, syfte och det centrala innehåll för respektive ämne som berörs med eleverna så de får klarhet i de olika momenten och vilka förmågor eleverna övar.

Enligt huvudmannens svar har det blivit tydligare för eleverna vad som förväntas av dem under dagen och när det är arbetstid respektive rasttid.

Mot ovanstående bakgrund bedömer Skolinspektionen att huvudmannen vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten i skolenhetens arbete i denna del.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande del:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, utveckla arbetet med att anpassa undervisningens innehåll och arbetsuppgifter i syfte att stödja, stimulera och utmana eleven att nå så långt som möjligt.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår endast att skolan bedriver en differentierad undervisning, att undervisningen anpassas efter elevernas individuella behov och förmågor samt att uppgifterna som eleverna ska arbeta med på lektionerna är utformade på olika nivåer utifrån elevernas förkunskaper. Därutöver beskriver huvudmannen hur lärarna genomför löpande bedömningar av elevernas kunskaper och hur dessa förmedlas till eleverna. Det framgår emellertid inte av svaret hur lärarna anpassar innehåll och arbetsuppgifter så att dessa stödjer, stimulerar och utmanar eleverna att nå så långt som möjligt.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att ytterligare kvalitetshöjande åtgärder behövs. Skolinspektionen förutsätter att utvecklingsarbetet fortskrider enligt den planering som huvudmannen redovisat.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under ledning av rektorn diskutera och ta fram strategier för att förmedla höga förväntningar och ställa rimliga krav på eleverna i undervisningen.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att skolan har tagit fram ledord, som huvudmannen benämner strategier, för att skapa en inkluderande och stimulerande lärandemiljö där eleverna uppmuntras i att

sträva efter att nå sina mål. Dessa strategier omfattar tydlig kommunikation av vilka förväntningar lärarna har på eleverna i klassrummet, en positiv och stödjande atmosfär där eleverna känner sig trygga att utmana sig själva och sträva mot högre mål, realistiska mål samt att de lärare och pedagoger och andra vuxna som eleverna träffar ska vara en förebild för eleverna genom att visa engagemang, uthållighet och en positiv syn på lärande. Därutöver skriver huvudmannen att den differentierade undervisningen möjlighet för alla elever att nå sin fulla potential. Däremot framgår inte av huvudmannens svar hur dessa strategier tar sig uttryck i undervisningen.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten i arbetet. Skolinspektionen förutsätter att utvecklingsarbetet fortskrider enligt den planering som huvudmannen redovisat.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Kerstin Martinsson

Föredragande

Signerat av: Kerstin Martinsson

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800) och skolförordning (2011:185)

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Av 10 kap. 8 § skollagen ska en kursplan gälla för varje ämne.

Av 9 kap. 1 § skolförordningen framgår att läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier.

Av 3 kap. 2 § skollagen ska alla barn och elever i samtliga skolformer ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Enligt 3 kap. 8 § skollagen får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. Enligt 9 § ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges sådant särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det särskilda stödet för en elev i grundskolan

ska vidare ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Av 3 kap. 11 § skollagen framgår vidare att ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan får innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till, om det finns särskilda skäl.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Enligt 5 kap. 2 § skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av den inledande delen av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning) framgår bland annat att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att

synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Vidare framgår det av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter) att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolan ska också enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag) stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper.

Av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper) framgår vidare att skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola bland annat kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter

grundade på kunskaper och etiska överväganden samt kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Vidare framgår det av riktlinjerna avseende kunskaper att alla som arbetar i skolan bland annat ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare ska lärare bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter samt organisera och genomföra arbetet så att eleven därigenom utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vidare framgår det att skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, bland annat tar ansvar för sitt lärande samt successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Lärare ska också bland annat utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad och svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Enligt läroplanen (Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden) ska eleverna få en utbildning av hög kvalitet i skolan.